

פרוטוקול מס' 99

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
יום שני, י"ח בסיון התשנ"ז (23 ביוני 1997), שעה 12:00

הנוכחים:

חברי הוועדה:

טאלה טריף - היו"ר
דוד אזולאי
רפי אלול
בני אלון
מיכה גולדמן
סלב אלסאנע
עבד-אלמאלכ דהאמשה
עמנואל זיסמן
תופיק כטיב
אברהם פורז

מחמנים:

אביגדור ליברמן - מנכ"ל משרד ראש הממשלה
יאיר מעיין - משרד ראש הממשלה
יהודית רובין - קצינת תקציבים, מחוז צפון, משרד הפנים
רות יוסף - מנהלת האגף לתקצוב ופיתוח, משרד הפנים
יחזקאל לביא - מנהל המחלקה לאסטרטגיה, משרד הפנים
גלית לביא - לשכה משפטית, משרד הפנים
חנה זיכל - לשכה משפטית, משרד הפנים
אלי דה-קסטרו - ראש העיר עכו
חלמי שפי - סגן ראש עיריית עכו
דמי סופר - עיריית עכו
שמריהו בירן - מנכ"ל אורט, עיריית עכו
מנדי בראון - חבר מועצה, עיריית עכו
אלכס וייסמן - רפרנט משרד האוצר
יצחק קסטיאל - אחראי על ערבויות המדינה, משרד המסחר והתעשייה
אריאל שוורצמן - מנהל מקרקעי ישראל, מחוז צפון, משרד התשתיות הלאומיות
גיא רחנטל - מנכ"ל מרכז השלטון המקומי
יהושע כץ - מחיר מועצת פועלי עכו, ההסתדרות
דמי סופר - דובר מועצת הפועלים, ההסתדרות
יוסי ברזק - מ"מ מחיר מועצת פועלי עכו, ההסתדרות
יהודה פוקס - מנהל מחוז חיפה והצפון, משרד העבודה
סעיד אגא - נציג הסוחרים
נדיה חילו - מפלגת העבודה

מנהלת הוועדה: יפה שפירא

קצרנית: סיגל גורדון

סדר-היום: המשבר החריף בעיר עכו.

המשבר החריף בעיר עכו

הי"ר סאלח טריף:

שלום לכולם, אני פותח את ישיבת הוועדה. אני מקדם בברכה את מנכ"ל משרד ראש הממשלה ואת נציגי משרדי הממשלה השונים. כוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת אני רוצה לומר בנושא איכות הסביבה: נסעתי מתל-אביב לירושלים והדעמתי לראות את הזיהום הפוליטי הגדול שמזהם את ארצנו, אני מדבר על השלטים המכוערים שהיו לאורך כל הדרך בכביש תל-אביב ירושלים, לבנת - חבלה, ואני מגנה זאת. אנחנו נילחם בתופעה הזאת, כל לכלוך פוליטי שמגיע לדרגה כזאת, הוא חמור וכולנו צריכים לגנות אותו.

אנחנו דנים היום במשבר החריף שפוקד את העיר עכו בשנים האחרונות. אני מקדם בברכה את כולם. בשנים האחרונות אנחנו עדים לתופעה קשה שהעיר הזאת עוברת. אי אפשר להתמודד עם התחרות שהערים הסמוכות מקבלות אזורי עדיפות לאומית בכל התחומים באופן בולט ואינסטיבי ועוברות גידול משמעותי מבחינת תושבים. הערים הסמוכות גדלות, זאת אכן ברכה לכולנו, אך אי אפשר להזניח את העיר עכו. עכו היא עיר מיוחדת, כך גם העיר העתיקה של עכו, העיר שגרים בה יהודים וערבים כאחד. אני מצטער צער רב שהגענו למשבר כל כך חריף. אנשים פוגשים אותי ברחוב ואומרים לי: "אין לנו מה להשאר בעיר, בנהריה הקרקע זולה יותר, התעסקו טובה יותר, המיסיים פחות וכך גם בכרמיאל, איכות החיים גבוהה יותר והאפשרויות פתוחות, למה שנישאר בעכו". אסור שהמצב הזה ימשך. אני מבקש מראש העיר שיאמר את אשר על ליבו ויציג לנו את בעיות העיר.

אני רוצה להודות למנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר אביגדור ליברמן, שנענה והגיע לישיבת הוועדה מתוך חשיבות העניין.

אלי דה-קסטרו:

אני רוצה להודות ליושב ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת סאלח טריף, למנכ"ל משרד ראש הממשלה, אביגדור ליברמן, ואני חייב לומר שלכל הפניות שפניתי אליו היו ישיבות עניינות. אני רוצה להודות גם לכל חברי הכנסת שבאו היום לישיבה וכן לחבר הכנסת דוד אזולאי שהוא מעכו ואנו שמחים שנציג שלנו מהעיר נמצא עמנו כאן. אני רוצה להודות לכל חברי המשרדים השונים ומבלי לפגוע בכבודם, אני רוצה לציין שהבעיה היא לא במסגרת האנשים שנמצאים כאן, הבעיה הקשה במיוחד היא מינהל מקרקעי ישראל והיא איננה עם המתכנן המחוזי שיש עימו שיתוף פעולה יוצא מן הכלל.

כראש עיר שמכהן למעלה מ-14 שנה, שגר בעכו משנת 1950 למעלה מ-47 שנים, אני רוצה לומר, עכו היתה עיר עולים במשך כל השנים ונבנתה כעיר עולים. היחיד שהתחיל לבנות את העיר עכו ולתת לה בניה של בנה ביתך היה השור אריאל שרון כשהיה שר השיכון. לצערנו, ברחוב הערבי, מקום המדינה ועד היום לא נבנתה אפילו יחידת דיור אחת לאוכלוסייה הערבית. העיר העתיקה במצב סוציו-אקונומי קשה ביותר, למעלה משלוש מאות יחידות דיור במצב מסוכן. השכונות בורלא ואחרות היו שכונות מצוקה שאליהן הובאו אנשים מערי סביבה שונים.

עיריית עכו בעלת חמשת אלפים שנות הסטוריה, נמצאת באשכול שלוש במקום ה-34. כדי לסבר את האוזן, נהריה במקום 117. זאת אומרת, המצב הסוציו-אקונומי קשה, בעכו כל הקרקעות הן קרקעות מינהל, בנהריה הקרקעות פרטיות.

כעיר מעורבת ובמצב סוציו-אקונומי קשה, ניסינו להתמודד בהרחבת שטח השיפוט של העיר עכו ובתשתיות שחלק עוד מהתקופה המנדטורית, העותומנית בעיר העתיקה. הטיפול הנקודתי שהיה בראשותו של יצחק רבין ז"ל אמר: בשלב ראשון נספול בתשתיות ובשלב שני נספול באדם, בשכונות וכו'. אבל, נוצר מצב שקטיושות נפלו באזור, היה סיווג של העדיפויות הלאומיות, עכו יצאה מאזור פיתוח א', עברנו לאזור פיתוח ב', עדיפות לאומית, ואז נוצר מצב שקיבלו הקלה במס הכנסה בשיעור של 15% - זה יצר תמריץ לאוכלוסייה שהיא עמדת השדרה לכל עיר מבחינה כלכלית וחברתית. למי שאין את המימון לקנות בית בבנה ביתך או קוטג', לא יעזוב את עכו, הוא ישאר בעכו.

במצב של אזור פיתוח א' אפשר לקבל משכנתא בסך 80,000 שמתוך זה המענק על סך 30,000 שקל. אפשר לקבל קרקע ב- 31%. אחוזי האבטלה בעכו הם 9.3%, זאת אומרת כ- 2,044 מובטלים. בפועל האבטלה גדולה יותר מכיוון שחלק מהאוכלוסייה הערבית לא פונה לשרות התעסוקה.

עיריית עכו פיטרה 170 עובדים, הגרעון המצטבר היום הוא כ- 40 מליון שקל נכון ל- 31.12.96. הגרעון בשנת 1996 היה 8.3 מליון שקל לעומת שנת 1995 - 15.5 מליון שקל. זאת אומרת, ירדנו בגרעון בצורה משמעותית. לעומת זאת בשנת 1996, מענק האיזון היה כ- 23 מליון לעומת שנת 1995 - 29 מליון שקל, זאת אומרת ירידה בשישה מליון שקל. אני לא מקבל את מה שמגיע לי על פי דוח סוארי, הגרעון שלנו הוא בסך הכל כ- 30%, כשמגיע לי על פי גודל העיר בין 160 ל 170 מליון שקל בעיר מעורבת.

שר השיכון דאז, אריאל שרון פנה אליי וביקשני לקלוט עולים חדשים מחבר העמים. הקמנו שכונת קרוואנים והאמנתי שצריך לספח אותם, אך לא בנו והעבירו אותם לנוצרת עילית, לכרמיאל, למעלות ודווקא את אותם צעירים שהייתי מעוניין שיחיו בעכו, צעירים שהעלו את דף מערכת החינוך, העבירו אותם ונשארת עם המבוגרים של חבר העמים. זה מכביד על הנטל של המערכת. כל הזמן התגאנו במערכת החינוך שלנו, זאת הפנינה שבכתר, בכל כוחי העברנו את המערכת לרשת החינוך "אורט" ואת החינוך הממלכתי דתי לרשת "עמית" והגענו להישגים עצומים, אפילו אנשים שהיגרו מעכו השאירו את ילדיהם במערכת החינוך בעכו. לעומת זאת, מערכת החינוך הערבית, נמצאת מספר שנות דור בפיגור. לקחו לנו את המוחזקות, ב- 1.9.97 אני לא יכול לפתוח את שנת הלימודים ואני לא מתכוון לפתוח את שנת הלימודים מפני שחתמתי על חוק יסודות התקציב ואני לא רוצה לחרוג יותר בתקציב.

האם עכו מחוץ למדינת ישראל? האם אנו רוצים לראות את העיר עכו תואמת ל- 1947 כפי שהיתה בחלוקה? באיזשהו מקום יש תנופה לכיוון פיתוח כולל תיירות ועכו יכולה להיות אפילו תיירותית יותר מאילת, יש לעכו הרבה מה להציע ויש פיתוח ענק בכיוון הזה. אבל הגענו למצב שאת הדבר החשוב ביותר, האדם, הזניחו. סוגרים כיתות, מערכת החינוך שלנו היתה נפרדת, ערבים ויהודים, היום אני חייב לשלב ערבים ויהודים ביחד כי אם לא, אני אחרוג מהתקציב. זה יוצר בעיות כי גם היהודים רוצים ללמד לבד וגם הערבים רוצים ללמד לבד, כל אחד רוצה ללמוד את המורשת שלו.

תיירות - קיבלנו תנופה בתקופה של השר עוזי ברעם והיום השר משה קצב הולך לקראתנו, אין לי טענות כלפיו אבל הוא מוגבל בתקציב עקב קיצוצים. אם עכו לא תקבל המשכיות של מבנה 97, כל מה שהשקענו כאילו לא השקענו ולא רק זה, צריך גם לתחזק. החברה לפיתוח עכו העתיקה אומרת אני פורשת מהתחזוקה ומעבירה זאת לעירייה. אם העירייה צריכה לתחזק את כל אתרי התיירות, התקציב בעיריית עכו לא מספיק לכך. אם יתנו לי תקציבים לכך אוכל לפתח ולהשקיע יותר, אבל אין תקציבים. התקציבים שנותנים לעכו היום דומים לחמור שמפחיתים לו את האוכל ולבסוף הוא מת.

בעכו מבקרים כמליון ורבע תיירים, אבל תקציבים לא מקציבים לנו. אני צריך לפתח את אתרי התיירות, לתחזק אותם ואני לא מוכן להכנס לגרענות. בעכו יש גם ציבור דתי, יש מערכת חינוך עצמאית, גם הם נמצאים בצריפים, מדוע לא מגיעים להם תקציבים? האם הם לא ילדים כמו כל ילדי מדינת ישראל? הבעיה מחמירה ויוצרת מועקה.

הבעיה במגזר הערבי מזוככת. התחילו בפיתוח התשתיות בעיר העתיקה ולא סיימו אותם. ברחובות מסויימים יש עדיין תשתיות של העותומנים. ישבנו עם יאיר מעיין בענין 3 מליון שקל שמגיעים לי, אך היות ובשנת 1995 לא ניצלו את הכסף, התקציב נחזק. מר אביגדור ליברמן מתוכנן להגיע לעיר כדי להתרשם מבעיות המקום.

לסיום, קיבלתי מכתב בחתימת ידו של ראש הממשלה שבו נאמר שלקראת 1998 עכו תהיה במעמד אזור פיתוח א'. הטענה היא שבגלל בעיות תקציביות, אי אפשר לפני כן. אם עכו לא תקבל את התמריץ כפי שנהרדה מקבלת, אנשים יעדיפו לגור בנהריה. חייבים לקבל את כל ההקלות כמו הקלה במס הכנסה, כדי להביא אוכלוסייה מבוססת חדשה ולחזק את הצד הכלכלי.

אני מחכה לתשובה, כיצד אני פותח את שנת הלימודים ב- 1.9.97? אני צריך לדעת כמה מורים אני יכול להחזיק, פיטרת מורים מכיוון שאני לא רוצה לחרוג ולכן אני רוצה לדעת אם אני פותח שנת לימודים או לא.

אני מודה לכם על הדיון ואני מקווה שנוכל לצעוד קדימה ולטפל בכל הנושאים. אני מאמין שמקסימום תוך חמש שנים, עכו לא תהיה זקוקה יותר למענק איזון ממשרד הפנים.

חלמי שפי:

אני לא רוצה להוסיף הרבה על הנאמר אבל אני רוצה לציין שהעיר עכו לא קיבלה את תשומת הלב הראויה ולא חשוב כרגע באיזו ממשלה. זאת עיר עם פוטנציאל עצום שלא נוצל עד היום. כפי שאמר ראש העיר, עכו היא עיר מעורבת—

אלי דה-קסטרו:

עיר מעורבת שזכתה בפרס הסבלנות אשר יודעת לחיות יהודים וערבים גם יחד. על זה גאוותי.

חלמי שפי:

עכו העתיקה היא עיר מצוקה מכל המשתמע מכך, מבחינת דוור, צפיפות ואנו יודעים שצפיפות היא חממה מצוינת לפיתוח עבריינות, סמים וכו'. 300 צווי הריסה עומדים בפני דירות מסוכנות בעכו.

בעיות החינוך - בית הספר היסודי בסדר גדול של 1,250 תלמידים, בשטח של פחות משבעה דונם.

בעכו גרים מעל 200 משפחות דייגים. הדייג הוא אטרקציה לפיתוח התיירות. הדייגים הללו טובלים מבעיות רבות, כל ההבטחות שניתנו עד היום לא מומשו, אזורי דיג אסורים, מקומות עגינה בנמל והדייגים שבאים ממשפחות מצוקה מלווים בבעיות רבות. הצעקה שקמה היום באה מלמטה, הצעקה היא לא של פוליטיקאים, הצעקה קמה מהציבור. הבעיות חמורות פי כמה במגזר הערבי. הגיע הזמן לתת לעיר הזאת תשומת לב מידבית לפחות כמו בערים הסמוכות, כדי שנוכל לשקם אותה ושהתושבים שגרים בה ימשיכו לגור בה ולעודד קליטה של תושבים חדשים.

טעיד אגא:

דובר כאן על זבורים רבים, בעכו היו שווקים רבים, היום את החנויות סוגרים כבר בשעה אחת בצהריים. רוב החנויות חייבים לעירייה ארנונה ואין ביכולתן לשלם. המצב שלנו עגום.

מיכה גולדמן:

הדיונים על עכו הם דיונים מתמשכים כבר הרבה מאוד שנים. אני יכול להעיד לפחות מאז שנת 1988 כשאני נכנסתי לכנסת. היו ועדות שבזמנו הייתי שותף בהן בממשלתו של יצחק שמיר, לאחר מכן היה טיפול נקודתי בממשלתו של יצחק רבין ז"ל ועכשיו יש טיפול של מנכ"ל משרד ראש הממשלה. עכו נמצאת בין שני אזורים, בין אזור ביקוש שזה הקריות, ובין ישובי קו העימות - נהריה ובין ישובים שקמו לאחר הקמת המדינה כמו כרמיאל. שלושת האזורים הללו, נהריה מצפון, כרמיאל ממזרח והקריות מדרום למעשה יוצרות מציאות שחייבים להביא לפתרון כולל. לא שבעבר לא נעשה דבר, אך תמיד נתנו טיפול - סלאי על סלאי. אני חי באזור הזה הרבה מאוד שנים, אני מבקר בנהריה לפחות פעם, פעמיים בשבוע ואני אומר בצורה ברורה מאוד, יש בריחה גדולה מאוד מעכו לנהריה. בדרך כלל בורחים מישוב צפוני לישוב דרומי. כאן בורחים מישוב צפוני לצפוני יותר. יש לכך סיבה, אם שוטר או איש חינוך או עצמאי שגר בעכו ויכול להעתיק את מגוריו מעכו לנהריה ובכך הוא מביא לכך שהוא חוסך 40,000 שקל רק בשכר, יש לו הכנסה נוספת. אותו שוטר באותה תחנת משטרה שעובד במשטרת עכו, אם הוא תושב נהריה יש לו תוספת של 700 שקל למשכורת באותו תפקיד מקביל. כך לגבי מורה או כל איש מקצוע, הוא מקבל 10% על בלתי מוגבל בתקרה, ו-5% או עד 16,000 שקל הכנסה בחודש.

לעכו יש פוטנציאל גדול בתיירות, כעיר נמל הסטורית, פוטנציאל שהיא על חוף ים ויש לה את כל היתרונות. יש בה מציאות שהיא דוגמה ותפארת למדינת ישראל, שהם החיים המשותפים לערבים ויהודים. אבל, לא יעזור כל פתרון שאין בו פתרון שמטיב עם התושבים. הבעיה היא לא רק העירייה, העירייה תהיה בלי גרעונות, אבל הבעיה מתחילה מהאזרח הבודד. האזרח ממשיך להיות באותה מציאות פחותה מול האזרח שנמצא בנהריה או באזור אחר שנמצא בקו העימות. איך דואגים ומביאים למציאות טובה יותר?

צריך להתמקד בשורש הבעיה, כמו בעית המוחזקות. כדי לעשות את המהפכה של עכו צריך לדעת איך יוצרים מצב שמצד אחד יש עיר שיש לה 15% הקלה במס הכנסה, ומצד שני מי שחוק כלכלית הולך לאזור אטרקטיבי יותר, כמו קרית ביאליק, קרית מוצקין, קרית חיים או חיפה.

דוד אזולאי:

העיר עכו לצערי הרב לקחה כפליים, פעם אחת מקומית ובפעם השנייה אזורית. מקומית - במשך שנים רבות עכו לא קיבלה את המגיע לה ממשרדי הממשלה. אני זוכר את התקופה שהייתי חבר מועצת העיר וסענו כלפי העיר שהיא נכנסת לגרעונות מיותרים, כאשר היא נכנסה לגרעונות מוצדקים בגלל שהוטלו עליה מסלות שונות, בין היתר בתקופה של העולים החדשים העיר עכו לא קיבלה את המגיע לה. אזורית - כל האזורים בסביבה, נהריה, כרמיאל, נצרת, יוקנעם, קיבלו הטבות ואז באופן סבבי יש נטיה לתושבים לעזוב את המקום וללכת לישובים הנ"ל. אני יכול להזכיר ולומר מה הביא אותי לעכו. באתי לעכו מעיר אחרת ששם לא קיבלתי תמריצים. בתקופתי היו תמריצים למורים, בגלל קבלת התמריצים הגעתי לעכו. לו היום היו נותנים תמריצים לעכו היה אפשר להחזיר את אותם אנשים שעזבו את העיר. הקש ששבר את גב הגמל היה פגיעה ביקר לנו מכל, פרושו של דבר אין יקר יותר מאשר ילדינו. ברגע שמערכת החינוך נפגעה, לא ניתן היה לשלוט על הציבור והוא יצא לרחוב. אינני זוכר הודעות כזאת גדולה של התושבים עם הרשות המקומית, הם יצאו יחד על מנת להביע את הכאב ואת הזעקה של התושבים.

יושב ראש ועדת החינוך קיים דיון מיוחד בוועדת החינוך בנושא המוחזקות. היתה הבטחה אישית של מנכ"ל משרד החינוך להחזיר את המוחזקות לעיר ולצערי הרב הדבר לא נעשה עד היום. אני מקווה מאוד שלא יגרם מצב שגם משרדי הממשלה ירצו לעזור לעיר ויהיה כבר מאוחר. אנחנו נמצאים כבר בקו האדום. כדאי לבדוק מה מספר המשפחות שעוזבות את עכו.

יש לי הרגשה שממשלת ישראל, לא רק שלא מסייעת, אלא יש לה חשש שאם תסייע לעכו, גם האוכלוסייה הערבית תהנה מההטבות הללו. המצב שנוצר שלא נותנים לעכו דבר, גם ליהודים וגם לערבים, התושבים היהודים נפגעים ועוזבים את העיר. האם רוצים להפוך את העיר עכו לעיר ערבית? אם כן תחדו בכך.

מיכה גולדמן:

הערבים הם לא אזרחים?

דוד אזולאי:

אני חושב שאנחנו חייים חיי שיתוף פעולה מצויינים בעיר מעורבת. שמענו מה קורה ברמלה, האם אנחנו רוצים להיות כדוגמת רמלה? אני מכיר את בעית החינוך של המגזר הערבי בעכו, הסבל שם קשה. גם אצלנו, החרדים, הסבל במערכת החינוך קשה.

שידענו מנהיגי העם, הממשלה: אם היום לא יבואו ויתנו פתרונות מעשיים לעיר עכו, אנחנו עלולים לעמדם בפני שוקת שבורה. הערבים בעלי המעמד החזק גם עוזבים את העיר, בסופו של דבר נשארת רק האוכלוסייה החלשה שלא יכולה לשלם ארנונה, אין פיתוח והעיר דועכת.

אני מקווה שמנכ"ל משרד ראש הממשלה יהיה בישיבה הזאת איש בשורה לעיר ויאמר, אנא מכם תודיעו לתושבים של עכו לא לעלות ביום שישי להפגנה מפני שיש לי בשורות. בעקבות פנייתי למשרד ראש הממשלה קיבלתי מכתב מיאיר מעיין ובו הוא כותב: "משרד ראש הממשלה בהנחיית המנכ"ל מגבש דרכי סיוע אפשריות בעכו, ביחוד בנושא החינוך והשיכון. וכן בחינת מעמד אזור בעדיפות לעכו, השנה קשה ביותר מבחינה תקציבית והפעלת תוכנית הסיוע תהיה לקראת 1998".

יאיר מעיין:

ספטמבר 1997.

דוד אזולאי:

כל יום שעובר זה אסון לעיר. אני מזמין אותך לראות מה קורה בעיר. אתה יודע מה הולך לקודא בספטמבר? אלפי משפחות מתכוונים לעזוב את עכו לטובת נהריה וכרמיאל. אנחנו יכולים להרשות לעצמנו את התענוג לחכות עד ספטמבר.

המצב היום בעכו קשה. קשה לא רק לחיות, קשה גם למות בעכו מכיוון שאין בית עלמין בעכו. עדיין אי אפשר לקבור בעכו ואנחנו נמצאים במצוקה קשה בענין.

אני מציע שני פתרונות:

1. שינוי ההגדרה לעכו לאלתר.

2. עידוד אוכלוסייה חזקה בתמריצים שונים על מנת להחזיר אותם לעיר. תמריצים לעובדים נדרשים, אחרת אנחנו עומדים בפני שוקת שבורה ואז מדינת ישראל תשלם הרבה כסף כדי לתקן את העיוותים הללו.

תופיק כתיב:

הבעיה היא פוליטית. סדר העדיפויות בתקציב נקבע על ידי החלטה פוליטית. עכו עיר מעורבת כמו לוד ורמלה, המצב בעכו גרוע יותר. הגליל החנח על מנת שהערבים יעבדו. המצב שיווצר בעכו עקב המדיניות הזאת, האנשים המבוטסים יעבדו ועכו תהפוך לעיר סמים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

אני רוצה לחדד מספר נקודות. עד כמה שהמצב גרוע, המצב של האוכלוסייה הערבית בעכו גרוע הרבה יותר. לא ראיתי בית ספר יהודי שמאכלס 1,600 תלמידים כמו במגזר הערבי. מצוקת הדיור של המגזר הערבי קשה יותר. שכונת ברבור, שכונה שלמה שאמורה להיבנות, הכל מוקפא. כל זה מוביל לעיר סמים.

סלב אלסאנע:

נאמרו כאן דברים מעטעים לגבי העיר עכו. המצב הקיים הוא בושה וחרפה, ואי אפשר להתעלם מהמצב. המצב ידוע אך מתעלמים ממנו. זאת תוצאה של מדיניות מכוונת באחריותו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה שנמצא כאן. שמעתי מחברי, חבר הכנסת מיכה גולדמן, שהעיר מעורבת והיא סמל לדו-קיום, אלה רק סיסמאות, עכו היא סמל לאפליה ולגזענות. האפליה זועקת לשמיים. כשאתה נכנס לעיר העתיקה, אתה רואה דירות אסומות ואנשים זרוקים ברחובות. שכונה שלמה מופלית לרעה ולא נכללת בפרוייקט שיקום שכונות. זאת מדיניות גזענית ומפלה. אי אפשר לומר שזאת דוגמה לדו קיום וסמל לאחוה. לדעתי, הגיע הזמן לדבר בצעדים ממשיים ולהתחיל לממש את התוכניות שנכללות בתוכנית של ראש העיר. אם רוצים לשפר ולפתח את עכו צריך להתייחס לאוכלוסייה הערבית כאוכלוסייה יהודית ולעיר עכו כיחידה אחת. סדר העדיפות צריך להיות קודם כל, מצוקת הדיור, תשתיות, חינוך ובית ספר תיכון. אני יודע שהאוכלוסייה הערבית סובלת יותר. כדי לומר שיש דו קיום צריך להתמודד עם בעיות אמיתיות.

יהושוע כץ:

ככל שהדברים נשמעים חמורים, התחושה שלנו בעיר שהחומרה של המצב לא עוברת בצורה האמיתית שלה והדברים חמורים הרבה יותר ממה שמושמעים כאן. ההתקוממות של האוכלוסייה בעיר, של ועדי הורים, של תושבים, של עובדים במפעלים היתה ברמה גבוהה אך לא מספיק גבוהה. יש כאן תחושה שהדברים יתפרצו בצורה הרבה יותר חמורה. מדברים על מערכת החינוך שלא ידוע אם היא תפתח ב-1 לספטמבר, התחושה שלי ששנת הלימודים הבאה לא תפתח, אלא אם יעשו צעדים מרוחקי לכת. יהודים וערבים חיים בעכו, התחושה היא שמפלים את עכו בגלל שהיא עיר מעורבת וכתוצאה מזה נפגעים גם ערבים וגם יהודים. האוכלוסייה המבוטסת גם הערבית וגם היהודית נוסשת את העיר. לא עוזבים את העיר, העיר ננטשת. יש פחות כיתות לימוד בבתי הספר ופחות תלמידים. הדברים זועקים. הגיע הזמן שיצא מכאן פתרון.

הי"ר סאלח טריף:

אני רוצה לשאול את ראש אגף התקציבים במשרד הפנים: שמענו על מענק שניתן לערים במצב טוב יותר ומשופר יותר מעכו. מדוע? האם זה ענין הסטוריי?

רות יוסף:

אני לא אפרט את שיטת העבודה של משרד הפנים מול הרשויות המקומיות, אבל משרד הפנים מחלק את מענק האיזון לרשויות המקומיות על פי נוסחה, הוא לוקח את ההכנסות של אותה רשות מקומית, עושה חישוב של הוצאה מסויימת וההפרש הוא המענק. כך נעשה גם בעיריית עכו, בעיריית נהריה ובכל עיר אחרת. המענק נגזר מפוטנציאל ההכנסות של אותה רשות. אם לעכו או לכל רשות אחרת "נפל" אזור תעשייה טוב שהיא גובה ממנו ארנונה, כמובן שהמענק יורד והמענק מתאים את עצמו.

לגבי גבייה - הרשות המקומית חייבת לגבות אחוז מסויים, אם הוא גובה פחות--

אלי דה-קסטרו:

אני גובה בין 75% ל- 80% ארנונה.

היו"ר סאלח טריף:

יש אוכלוסיה חלשה שזוכה להנחות על פי החוק ולכן הגבייה חלשה.

ג'ורא רחנפל:

הנוסחה שרות יוסף מדברת עליה היא נוסחה משנת 1994, אבל הפיקוח והפיגורים, הם הרבה קודם לכן.

רות יוסף:

הנוסחה פותחה בשנת 1994. לא נעים לומר אבל עיריית עכו באמת הופלתה לרעה, לפחות מבחינת הקריטריונים של סוארי. מבחינת הקריטריונים של סוארי, בשנת 1993 הם היו במענק של 7 מליון שקל. היום הם עומדים במענק של 25 מליון שקל. אין תקדים למה שמשרד הפנים עשה במסגרת המגבלות התקציביות לקידום המהיר של עיריית עכו. הם נמצאים כמעט במקסימום שהם יכולים לקבל מבחינת הנוסחה של משרד הפנים.

שמריהו בירן:

באותה צורה שהמענק עלה, כך הגבייה ירדה מכיוון שאתה גובה מאוכלוסיה שהולכת ונחלשת. אנחנו לא מתקדמים, אנחנו נסוגים.

נדיה חילו:

אם הבעיה של עכו לא תיפתר, פצצת הזמן עלולה להתפוצץ וההדף עלול להגיע לכל הערים המעורבות שמצבן לא טוב. זה חשוב הרבה יותר מהמוקד העירוני המקומי של עכו.

היו"ר סאלח טריף:

שמענו דברים קשים מאוד, יש קונצנזוס מדהים מכל המפלגות. אני מקווה שלמנכ"ל משרד ראש הממשלה יהיו פתרונות כי אחרת אני צופה קריסה סוטאלית של עיר חשובה ביותר.

אביגדור ליברמן:

בעית העיר עכו מתארת את המצוקה שאנשים עוברים. אני לא רוצה לנתח איפה נעשו הטעויות. להפיל את כל האשמה בזיכוי מס הכנסה, זה פשטני מדי ולא רציני. מעבר לכל הניתוחים ולכל הבעיות, חשוב כרגע מה יעשה. שמעתי הערה לגבי גביית הארנונה - גבייה מתושבים חזקים. גביית ארנונה מתושבים חזקים לא תפתור את בעית העיר מבלי שתהיה תעשייה מפותחת, מסחר מפותח. אי אפשר לבטס עיר חזקה מגביית ארנונה גם אם מצבם הכלכלי של התושבים סביד. ראינו את אותם אזורי תעשייה שקמו סביב כרמיאל, נצרת, והמסקנה היא בלי שתהיה ארנונה שתבוסס על מסחר ותעשייה לא ניתן להרים את העיר.

לגבי אזור עדיפות לאומית לפחות בתחום התעשייה, ננסה לשנות ולשפר את המצב. יש להזרים מפעלי תעשייה, כי מעבר לארנונה זה יוצר מקומות תעסוקה לאותם תושבים מובטלים שאין להם אלטרנטיבה אחרת.

אגף הבקרה שלנו עובד על תוכנית שנגיש אותה במהלך הדיונים על הכנת תקציב 1998, והנקודות החשובות הן:

א. חינוך - יש להתמחדד עם בעית החינוך אשר מהווה חלק מכריע בהחלטת ההורים על בחירת מקום מגורים. בעית החינוך בעכו חייבת לקבל את הפתרון המתאים. כדי לא להישאר בגדר סיסמאות, אנחנו עושים את כל התחשיבים, העלויות, המוחזקות והעברת החינוך לאזור עדיפות א'.

ב. שיכון - השיכון צריך לתת את כל הפתרונות לאוכלוסייה הקיימת. חייבים להכניס מרכיב של בנה ביתך. בנה ביתך היא אופציה לאוכלוסייה צעירה וחזקה. התוכניות מוכנות, התחלנו ב- 500 יחידות דיור, אנחנו יוצאים לשיווק לאחר שנים רבות. מחירי דירות בנה ביתך בערים הסמוכות גבוהים מאוד וזה היתרון היחסי של עכו שניתן להפוך זאת למנוף.

אם נצליח בשנה הזאת ליישם את הנקודות הללו, בתחום החינוך, בתחום התעשייה, עם כל הקושי חשוב להביא מפעלי הי-טק וזה נותן פתרון לאוכלוסייה חזקה, לתעשייה מוצלחת יותר, ובתחום השיכון, נצליח לשקם את העיר. בנוסף אנחנו רוצים לתת עדיפות לעיר לאזור עדיפות א'.

בתחום החינוך אנו מדברים על ה- 1 בספטמבר 1997 ולגבי הנושאים האחרים אנו מדברים על תקופה של ינואר 1998. ההחלטות קשות מבחינת יישום ומבחינת מקורות תקציבים. כל אישור כזה בא על חשבון דבר אחר. אני מקווה שבשבועיים הקרובים נקבל החלטות.

אי אפשר להטיל את כל האשמה בנושא של זיכוי במס הכנסה או תקציבים שונים. אני פונה לכולם, אתם צריכים לשאול, האם עשיתם הכל בכדי שהעיר תצליח? מבחינת התקציבים, עכו קיבלה לא מעט סיוע. במסגרת מפנה 1997 עכו קיבלה כ- 104 מליון שקל. יש רק עיר אחת בארץ שקיבלה יותר והיא באר-שבע. לדוגמה, נצרת קיבלה רק 47 מליון שקל. רוב הכסף הושקע בתשתיות בעיר הערבית של עכו. עכו מקבלת היום 90% על פי המלצות סוארי, כאשר הממוצע הארצי הוא 75%. מבחינת, אינדיקציה לא טובה היא עיר שלא מנצלת תקציב. אם נשאר 3 מליון שקל עודף בתחום התיירות, המצב לא טוב.

אנחנו מוכנים ללכת לקראת עכו ולעשות כמיטב יכולתנו אבל אני חייב להיות בסוח שהכסף לא ילך לאיבוד, שיש מי שיקבל את הכסף, שיש מי שיכין פרויקטים והוא מסוגל לבצע אותם. לכל מסבע יש שני צדדים, חלק גדול תלוי בשלטון המקומי, בעירייה ובהנהלת העיר. אם היא זריזה ויודעת לבצע משימות, היא בדרך כלל גם יודעת לגייס תקציבים.

כל ההחלטות בתחום הזיכוי במס הכנסה וגם בתחום אזור עדיפות ב' התקבלו בממשלה הקודמת, אנחנו בסך הכל קיבלנו זאת בירושה ומנסים לתקן זאת.

כאשר אני מסתכל על הערים כמו קרית ביאליק או קרית מוצקין שהם בסך הכל עשר דקות נסיעה מעכו, אף אחד לא בורח משם. מבחינת המודל, יש לך מודל אצל השכנים, גם נצרת היא עיר מעורבת. המפתח להצלחה הוא בשני תחומים: יכולת להביא אזורי תעשייה רציניים והשני הוא תחום החינוך. מבחינתנו אנחנו הולכים לקראתכם.

אלי דה-קסטרו:

היות ואני מכהן כל כך הרבה שנים כראש עיר, אני מכיר את הנושא ואני אומר, אם עכו לא תקבל אזור עדיפות לאומית א' בכל הנושאים, כל הנשים המסכנים שלא יקבלו את התמריצים, מצבם ימשיך להיות גרוע. בתקציב משרד הפנים יש טעות בנוסחה, עכו צריכה לקבל 40 מליון שקל. זאת אומרת שאם אנחנו לא מקבלים אזור פיתוח א', אתם יוצרים התמוטטות טוטאלית של המערכת.

מתן התמריץ של הקלה במס הכנסה יביא לכך שהאוכלוסייה שרוצה לעזוב תישאר וזה יעודד איכלוס אוכלוסייה חדשה.

עמנואל זיסמן:

נכון שהממשלה הקודמת עשתה שגיאות, אבל הממשלה הזאת לא צריכה להמשיך אותם, היא צריכה לתקן אותם בהרבה תחומים. מה שאתה מציע יכול להחטיא את המטרה, אני מאמין בכנות הכוונה. מה שאתה רוצה לתקן לקראת ה-1 בספטמבר יכול להיות מאוחר מדי. אם העזיבה והנשירה היא במחירים כאלה, זה יכול להחטיא את המטרה. לכן, צריך לתת פתרון מידי, פתרון הצהרתי כדי להרגיע.

נאמר לי על ידי שר החינוך והמנכ"ל שהם ימליצו לכלול את עכו במוחזקות חה לא נעשה. צריך לעשות משהו כדי להחזיר לתודעה של התושבים שהממשלה עם הפנים לעכו.

אביגדור ליברמן:

אני מסכים. אמרתי שתוך שבועיים נחליט, מצד שני אני לא רוצה להפריח הבטחה שלא תגובה בתקציב ובסיכום עם אגף התקציבים.

חלמי שפי:

במספר בעיות לא נגעתי. נושא התיירות חשוב מאוד לעכו, כל התוכניות תקועות בוועדה המחוזית, וקידום התוכניות הללו יכולה לתת תנופה לעכו. לא דיברת על מבנים בתחום החינוך - עדיפות לאומית א' לא מדברת על מבנים. מצב המבנים גם במגזר היהודי וגם במגזר הערבי הוא בכי רע. כתושב העיר, אני חושב שהקלה במס הכנסה יכולה לתת תנופה גדולה לעיר.

אביגדור ליברמן:

הוקצה כסף לבית ספר ערבי, יש תוכניות בתחום התיירות, אי אפשר למצות כאן את הכל.

הי"ר סאלח טריף:

נכחו בישיבה איתנו נציגי משרדים שונים, אני רוצה לנצל את ההזדמנות להודות להם ולבקש מהם שיביאו סקירה על העיר כל אחד בתחומו. אני מבקש מכולם, מינהל מקרקעי ישראל, משרד הפנים, אגף התקציבים לתת כתף כדי לסייע לעיר.

מנכ"ל משרד ראש הממשלה אמר כאן דברים שמצביעים על כוונה דצינית לטפל בענין לעומק. אני רוצה לפנות בשם כל הוועדה למנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר אביגדור ליברמן, שיירכז את העבודה ויוציא החלטות חשובות בתחומים שיש בהם כדי לשפר את המצב במהירות האפשרית. אני מבקש גם מהעירייה ומפרנסיה לעשות ככל יכולתם.

אני מודה לכולם, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13:35.